

Escalada hivernal als

Autor: **Roger Canals Sangrà**

El massís dels Écrins és un conjunt de muntanyes d'Occitània, als Alps, a la regió de l'Alt Delfinat, molt concorregudes pels catalans en qualsevol època, gràcies a la proximitat i les inexhauribles possibilitats que ens ofereixen. Un terreny de joc ideal per als alpinistes més agosarats del moment, però on també hi tenen cabuda les humils cordades que ens omplen de joia en assolir-ne qualsevol de les esveltes agulles.

ÉCRINS

FOTO: MARC SUBIRANA

RELAT ALPÍ: HIVERNAL AL RÂTEAU OCCIDENTAL

Acaba de caure una gran nevada que ens obliga a portar posades les cadenes fins al nucli on hem aconseguit trobar una *gîte d'étape*, que s'anomena Le Chazelet, situada just sobre La Grave, davant la muralla que forma La Meije.

Passem uns dies fent cascades per la vall, però arriba un moment en què totes les nostres mirades es dirigeixen amunt, i ja no podem fer cas omís a la crida de l'alta muntanya.

Els primers intents fracassen, però sense donar-nos per vençuts, i tot i haver perdut bona part de l'espurna que teníem, decidim fer un últim intent d'activitat en alta muntanya. La noia de l'oficina de guies de La Grave (certament molt maca), ja es riu de nosaltres quan ens torna a veure entrar amb tot l'equipament per tercer dia consecutiu i, tossuts, li demanem la fotocopia, aquest cop, de la ressenya de l'aresta oest del Râteau occidental (3.769 m). Aquesta vegada intentem assegurar el tret, per això escollim aquest itinerari que té l'aproximació per la vall per on baixen els esquiadors que utilitzen el telefèric que surt de La Grave. Fidels als nostres principis i a la nostra butxaca, la pujada la farem sense utilitzar la instal·lació mecànica.

A mitja tarda som al refugi lliure de Chancel, tan lliure que no hi ha part d'hivern, però escarmentats d'un succés de l'intent anterior, hem portat material de bivac i passem la nit a 2.510 m decidits a fer cim l'endemà.

FOTO: ROGER CANALS

Ens llevem un pèl massa tard, per posar més emoció a la jornada que ens espera, i sortim llançats cap al Col des Ruillans, punt en què es troba l'estació superior del telefèric i a partir d'on comença el terreny glacial i, per tant, també per tornar a obrir traça. Les úniques dificultats que trobem per assolir el Col de la Girose són una gran esquerda que ens fa fer molta volta per flanquejar, i el temut pas de la rimaia i la posterior pendent glaçada que mena al coll.

En aquest punt comença l'aresta, que comencem remuntant un triangle de neu. Més tard se succeeixen unes estretes canals i cada cop més passos de roca, i finalment es transforma en un fil rocós que puja fins a les cornises que donen accés al cim. Els últims trams obliguen a fer llargs de corda, perquè hi ha seccions molt verticals amb passos de IV-, i amb les botes d'esquí i les mans gelades no es poden fer temeritats. Felicitament aquests passos es troben al vessant sud de la paret i, per tant, les preses estan bastant netes de neu i glaç, i a més a més ens permet «disparar» els fissurers quan volem. A les quatre de la tarda, també feliçment, munto reunió al cim per assegurar el company. Poques paraules i fo-

tografies, perquè sabem que ens atraparà la nit i com més avall siguem millor. Almenys al coll hauríem de poder arribar-hi amb claror.

El descens és d'aquells que deixa record: després de cada ràpel, mentre espero el company, observo com el sol s'ha apagat una mica més, i cap a on sigui que giro l'ull i pertot on miro, veig com les llums que toquen a cada cim d'aquest enorme massís tenen en cada moment unes tonalitats diferents. Cada cop menys cims reben els raigs de sol, cada cop hi ha més ombres, fins que, sense adonar-me'n, sóc al coll plegant les cordes amb el frontal. Reflexionem, i pensem que potser estem experimentant l'anomenada *pau d'esperit*: estem a les alçades, amb la feina feta, sabem que tenim la situació controlada. Un últim cop d'ull a l'aresta, ja engolida per l'ombra, i avall.

És fosca nit, ja hem superat la rimaia i ens posem els esquís. Abans de llançar-nos glacera avall ens parlem:

- ¿Què, tio, tornem cap a casa?
- Sí, ara ja podem tornar-hi.

El retorn en autoestop, amb l'equivalent al nostre pes en material, ja forma part d'una altra història.

FOTO: SERGI FURIO

Ràpels en el descens del Râteau occidental.

Pàgina anterior: Escalant un dels darrers llargs de l'aresta oest del Râteau, quan ja s'olora el cim.

El massís dels Écrins

El massís dels Écrins és el més alt del Delfinat (regió històrica del sud-est de l'estat francès que s'estén del Roine als Alps, pels actuals departaments d'Isère, Drôme i Alps), està situat a l'oest de Briançon i culmina a la barra dels Écrins (4.102 m).

Com sigui que el massís queda allunyat de la cadena que formen els cims més alts dels Alps, és probablement aquesta la raó per la qual ha mantingut, a diferència de la sobreexplotació de molts altres massissos alpins, el seu estat salvatge, i n'ha fet la seva característica principal. Les seves grans muntanyes, com La Meije (3.893 m), el Mont Pelvoux (3.496 m) o els Écrins (4.102 m), no s'acosten a l'alpinista, és ell qui ha d'anar-les a buscar. I en el camí descobreix les seves vastes geleres i excepcionals arestes amagades en cada racó. I a l'hivern, quan la majoria d'activitats es concentren al fons de les valls, la muntanya ens mostra aquesta rudesia en estat pur.

Els capricis de la geologia han configurat diverses entrades naturals al massís. Briançon, Argentière-La Bessée, La Bérarde, La Grave... són noms prou coneguts. Nosaltres ens centrem en la localitat de La Grave, situada a la profunda vall d'Oisans, al límit nord del massís. En plena època hivernal no rep mai la calor del sol, a causa de la brutal muralla que forma el grup de La Meije, que cau 2.500 m en picat fins al fons de la vall. Per això podem dir que en aquesta època, allò és una veritable nevera, és a dir, un lloc ideal per trobar força gel on poder clavar els piolets, que ja treuen espurnes després d'estar una bona temporada tancats a l'armari.

UNA MICA D'HISTÒRIA

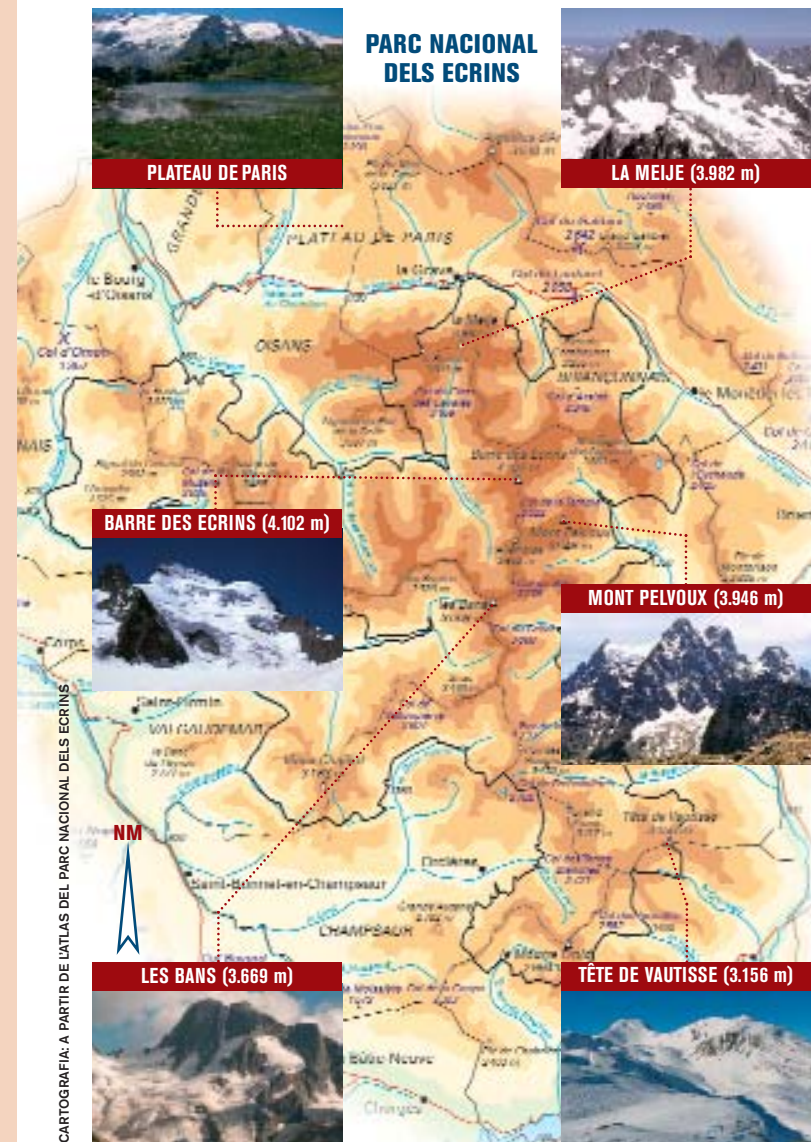
Fins a l'any 1828 només els habitants de la regió s'en- dinsaven al massís per travessar alguns colls per passar d'una vall a una altra, però les muntanyes es mantenien inexplorades. És en aquesta data que l'anomenat Capitaine Durand assoleix el Mont Pelvoux amb finalitats cartogràfiques. Però no és fins al 1864 que el cèlebre Édouard Whymper (que l'any següent conquerí el Cerví), acompanyat dels dos millors guies del moment, Christian Almer i Michel Croz, puja el punt culminant del massís, la barra dels Écrins (4.102m).

A partir d'aleshores el camí ja està obert, i tot s'accelera. L'any 1870 l'equip de l'americana Miss Brevoort, amb Almer i Coolidge, fan el pic central de La Meije i l'Ailefroide occidental, i el 1873 la Grande Ruine, el Râteau i Les Agneaux. I és finalment l'any 1877 quan es venç l'aleshores considerat inaccessible Grand Pic de La Meije. L'entrada en joc del Club Alpin Français fa que la freqüentació en el massís no cessi d'augmentar, i es construeixen camins i es tracen rutes.

Amb els grans cims vençuts, els alpinistes es comencen a fixar en les grans parets: algunes de les primeres i més celebrades són la cara sud-est de la barra dels Écrins i corredors com el Nord du Coup du Sabre o el Gravelotte, o per exemple l'agulla més bonica de totes, la Dibona, conquerida el 1913. Precisament l'any 1913 és una data especial perquè es crea el parc nacional dels Écrins.

En general, els millors alpinistes de cada època, des de Gervasutti a Rébuffat, han anat passant per aquestes muntanyes i han deixat com a rastre les obertures més sonades del moment. I a la darreria de la dècada de 1970, també arribà aquí l'època de les cascades gelades.

Espectacular vista de la barra dels Écrins (4.102 m), el cim més alt de tot el massís. La cabra dels Alps, característica pel seu pelatge aspre i espès, d'un color bru rogenc, té unes banyes que assoleixen els 70 cm en els mascles.

CARTOGRAFIA A PARTIR DE L'ATLAS DEL PARC NATIONAL DES ÉCRINS

Informació d'interès

Com s'hi pot arribar:

En cotxe, cal prendre l'autopista fins a Grenoble; després cal seguir la carretera en direcció Bourg d'Oisans i La Grave.

En tren, des de Barcelona fins a Grenoble. Després es pot usar el servei regular d'autobusos, però només fan dos viatges al dia (matí i tarda).

Allotjament i informació turística:

www.oisans.com
www.lagrave-lameije.com
www.tourisme-oisans.com

Condicions de la muntanya i meteorologia:

www.guidelagrave.com
perso.wanadoo.fr/guides-oisans.com
www.meteo.fr

Condicions de les cascades:

www.ice-fall.com
www.cascades-infos.com

Consells pràctics que no surten als manuals

Tant per als debutants com per als *pros*, hi ha textos que expliquen mil teories sobre tècnica, material i seguretat en neu i gel, i alguns d'aquests textos s'han convertit fins i tot en obres de culte. Per tant, l'únic que podem afegir aquí són algunes observacions que potser no sempre es tenen en compte, i poden ser útils:

1. Intenteu aparellar les cordades, perquè si en l'escalada en roca es nota la diferència entre ser dos o tres a la cordada, en glaç aquesta diferència és encara molt més marcada. Per exemple, pot ser objecte de discussió quin dels dos segons passa primer, ja que el que va darrere rep tots els blocs de glaç que el company llença uns metres més amunt i, a més, ha de resar perquè aquest company no li fumi una clavada a la seva corda amb el piolet. Tot això per no parlar de les clàssiques discussions per assignar qui «tira» el llarg més macos.
2. Eviteu dormir al ras: la clau és la simpatia i una mica de «gesto». Es tracta d'anar buscant per les *gîtes* fins a trobar algun dels grups de la nombrosa colònia de muntanyencs catalans que es troben per la zona en aquestes dates. Aleshores els regaleu un paquet de galetes i demaneu amablement que us deixin passar la nit a la seva habitació, i llestos.
3. En el transcurs d'una activitat, i sempre que us sentiu prou segurs, va molt bé plantejar-se en cada moment si aquell tros es pot fer a l'*ensemble*, que sempre queda més alpi, i de pas guanyeu temps.
4. El típic dia de descans no cal desapropiar-lo. El massís dels Écrins compta amb un bon nombre de vies ferrades, que a l'hivern i amb neu tenen bastant ambient. És una activitat que no cansa, ni de braç ni de cap, i per tant podeu passar una entretinguda jornada de recuperació. Això serveix sobretot per als qui no porten els esquís.

Mapes i ressenyes:

ASSELIN, JM., PERROUX, G. *Cascades de glace*. Ed. Acla, 1984.
 DAMILANO, F., PERROUX, G. *Oisans aux 6 vallées - Tome 1*. Ice Editions, 2000.

DAMILANO, F., PERROUX, G. *Oisans aux 6 vallées - Tome 2*. Ice Editions, 2000.

Mapa *Meije-Pelvoux 3436ET*, 1:25.000, IGN

RÉBUFFAT, G. *Le massif des Écrins. Les 100 plus belles courses et randonnées*. Denoël, 1974.

Refugis:

L'Aigle (CAF)

Situació: Camps superiors de la gelera de Tabuchet (3.450 m).

Places: 17 (fins al mes d'abril és lliure). Guardat a l'estiu.

Lliure, amb flassades i gas a l'hivern.

Tel.: +33 476 799 474

Evariste Chancel (privat)

Situació: Lac de Puy-Vachier (2.510 m).

Places: 39 places (a l'hivern obre només alguns dies concrets, si no, hi ha la part lliure).

Tel.: +33 476 799 232

Cascades de gel a la vall d'Oisans

Suggerim a continuació algunes cascades de dificultat mitjana que sovint es troben en condicions, i en conjunt són representatives del que hi ha per allà. El material sempre és el mateix: doble corda de 60, un bon joc de cargols i alguns tascons, grampons ajustats i piolets afilats, unes botes rígides i calentes, paraneus, tres o quatre parells de guants i, per anar més tranquils, algun pitó a la motxilla. I, sobretot, casc.

■ LA COLÈRE DU CIEL (300 m, II/3+)

Pot ser una bona opció per escalfar. **Situació:** es troba davant mateix del poble de Les Freaux, des d'on se surt. **Descripció:** la via consta de diversos ressalts de gel units per camps de neu, i no representa cap dificultat objectiva, perquè hi ha gel de sobres i es troba en condicions. L'única cosa que t'obliga a mantenir-te constantment alerta són les caigudes de blocs de gel que llancen sense pietat les innombrables cordades que sempre hi ha per sobre. **Descens:** sense dificultats majors pel bosc de la dreta o sinó rapelant.

■ ORGASME (250 m, III/4+)

Aquesta ja és una cascada de debò. **Situació:** s'aparca el cotxe passada la presa de Chambon, sota una impressionant línia que justifica de sobres la raó del seu nom, i es busca el pont que travessa el riu, prop d'un gran bloc. **1a ascensió:** G. Perroux, B. Miard, A. Barraya, F. Fanjat, el 20 de febrer del 1981. **Descripció:** el segon i tercer ressalts tenen passos verticals dels de debò. **Descens:** fent ràpels per la part dreta de la cascada.

■ PILONE (I/3+)

Una gran clàssica de la zona. **Situació:** l'aproximació es fa des del mateix nucli de La Grave, des del pàrquing del telefèric. Pot ser una bona opció com a segona activitat del dia, si no n'hem tingut prou amb la primera. El problema és que sovint no hi ha ni un metre quadrat de cascada lliure d'una fulla de piolet. **1a ascensió:** desembre del 1980. **Descripció:** es tracta d'un sol ressalt de 80 m bastant trempat. **Descens:** pel bosc del costat o per la cascada en dos ràpels.

■ CATURGEAS, INTEGRAL (600 m, III/4+)

Anomenada també Caturgeas la Gran, si volem fer-la sencera (si sou uns »alpins«, val la pena). Cal sortir amb el frontal posat, perquè 600 m de gel i neu es tarden a fer. **Situació:** la cascada no es veu fins que no s'ha aparcat el cotxe a l'entrada del Tunnel du Grand Clot. **1a ascensió:** (integral) P. Verney, F. Guell, el desembre del 1979. **Descripció:** via concentrada en els primers 200 m. La majoria de cordades acaba l'activitat en aquest punt (hi ha uns arbres des d'on es rapela), però aleshores la cascada es transforma en un dret corredor que es va encaixonant cada cop més entre parets desplomades que no deixen ni entreveure el final, i tallat per petites cascades d'uns 20 m. Al llarg del corredor es troben alguns pitons i trams gelats que permeten assegurar la cordada. Alguns dels ressalts gelats, si no es troben en condicions, es poden esquivar sortint del corredor a la dreta per una aresta que combina trams d'una forta pendent nevada amb d'altres rocallosos. **Descens:** el corredor mor al Plateau d'en Paris, una enorme extensió travessada per comes i lloms, que s'ha de recórrer direcció est fins al poble de Le Chazelet. Sovint aquest retorn es fa a les fosques. És aleshores quan cal recordar el consell del llibre del *Damilano*: «si sortiu pel Plateau, cal portar brúixola i mapa i fer molta atenció. Escaladors que s'han trobat amb boira han aparegut a la Besse després de 8 hores de marxa».

■ AUTISME (180 m, I/4)

Al Vallon du Diable es troba la definició d'allò que s'anomena cascades amb ambient. Els seus descobridors van intentar no fer públic el secret, però en el fons a l'alpinista li agrada compartir aventures, així que ben aviat el Vallon s'omplí de caçadors de cascades. **Situació:** per començar, tenim una aproximació d'una hora com a mínim des de Saint Christophe en Oisans. La cascada triada és de les primeres que es troben a mà dreta, al costat de la majestuosa Cristal Palace. **Descens:** ràpels *d'abalakovs* (*) per la cascada.

(*) **abalakov:** pont de gel que es construeix amb els cargols i s'utilitza com un ancoratge normal, per fer reunions, rapelar...

Un parell de propostes d'alpinisme hivernal

Es tracta de dues ascensions que es troben situades de forma estratègica, una a cada costat del Grand Pic de La Meije, com dos fidels escuders, i són uns excel·lents miradors del massís. La primera es tracta d'una activitat bàsicament de neu, encara que la roca es deixa veure si no hi ha hagut prou precipitació durant l'estiu i la tardor. Per altra banda, en la segona activitat hi ha, sobretot, roca i mixt.

■ MEIJE ORIENTAL, PARET NORD (3.891 m)

1a ascensió: el 6 de juliol del 1971, per J. Biju-Duval, G. Sourice, J. M. Traynard. **Dificultat:** III, AD. La via en si són 180 m. Si no és un hivern molt sec, no s'hauria de tocar roca. **Punt de partida:** càmping de Villar-d'Arène (1.660 m). **Aproximació:** cal sortir ben aviat, i és molt recomanable fer-ho amb esquís. Remuntarem la costeruda vall fins al Col du Bec (en algun tram ens hem de treure els esquís), des d'on se segueix una aresta i s'utilitza una vira amagada per la neu (tram delicat) per accedir al Glacier de Tabuchet, on ens posarem els esquís fins al refugi. **Atac:** refugi d'Aigle (3.450 m). S'accedeix fàcilment a peu de paret amb menys d'una hora de marxa. **Descens:** per la via normal, l'aresta est, fins al refugi. **Material:** piolets i grampons, corda, quatre o cinc cargols de gel i alguns tascons.

FOTOS: SERGI FURIÓ

■ RÂTEAU OCCIDENTAL, ARESTA OEST (3.769 m)

1a ascensió: el 17 de juliol del 1906, per H. Scott Tucker i C.T urc (pare i fill). **Dificultat:** III+, PD+. 250 m d'aresta en què, si la roca no està coberta de neu, l'escalada és fàcil. **Punt de partida:** La Grave (1.430 m). **Aproximació:** fàcil fins a l'estació superior del telefèric, seguint les traces, i després per la gelera. L'únic punt delicat consisteix a superar la rimaia i accedir al Col de la Girose. **Atac:** Col de la Girose (3.518 m). **Descens:** per la mateixa aresta, amb alguns ràpels al principi. **Material:** piolets i grampons, corda, dos cargols de gel, per si la rimaia ens ho posa difícil, i un joc de tascons.

A l'hivern les dures aproximacions a les parets poden ser tan determinants per a l'èxit com la via en si. Vessant S de la barra dels Écrins.

L'esquiador reflexiona, mentre contempla, en calma, la cara nord de La Meije des de sobre el poble de Le Chazelet, en un balcó privilegiat.

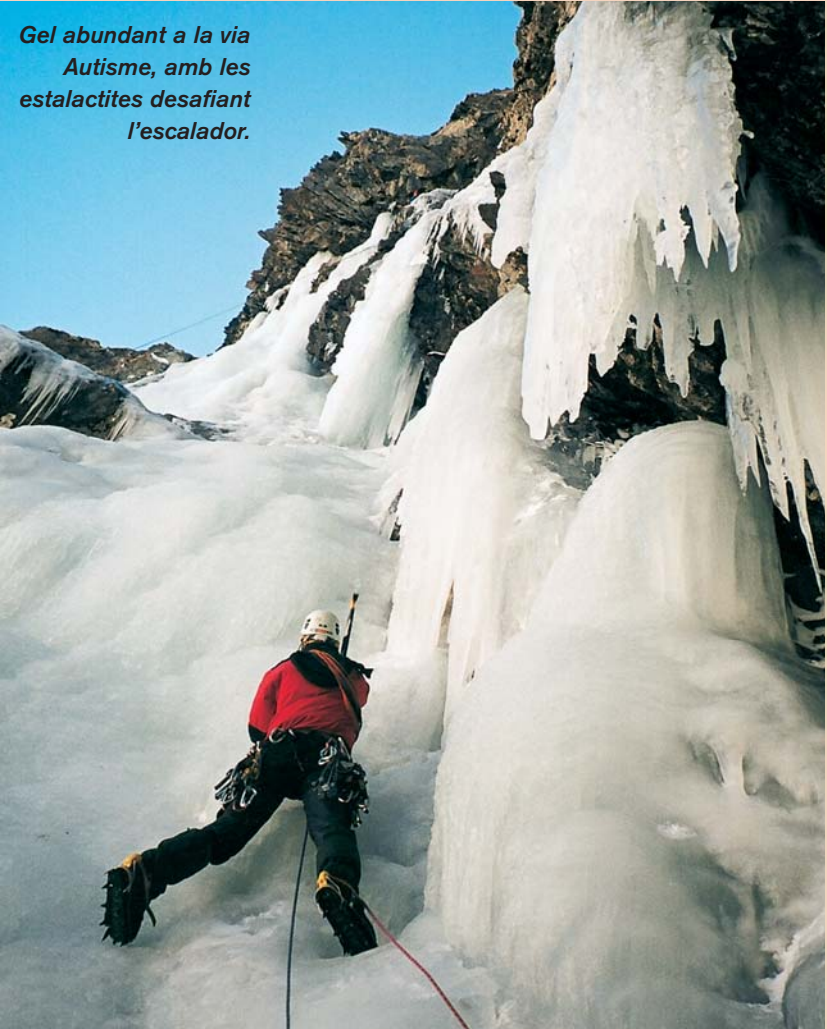

FOTO: MARC SUBIRANA

